

Dankwoord door **Jean-Pierre Rondas** uitgesproken bij de uitreiking van de **Orde van de Vlaamse Leeuw**, op vrijdag 1 juli in de concertzaal van de Stedelijke Academie voor Muziek en Woord te Ieper.

Beste vrienden,

Geachte voorzitter van de jury,

Ik ben er natuurlijk niet weinig trots op dat mijn naam op het palmares van de Orde van de Vlaamse Leeuw mag prijken. Het is een lijst waarop niet alleen vrienden voorkomen zoals Ludo Abicht en Remi Vermeiren, niet alleen diepe (en door mij hogelijk gewaardeerde) flaminganten zoals Eric Ponette en Luc van den Brande, maar ook enkele voorgangers-journalisten zoals Gaston Durnez, Manu Ruys en de nog altijd zeer actieve Mark Grammens. Maar wat me het meest opviel is, dat ik in dit gezelschap de derde radiomaker ben. Marc Platel was een collega op het journaal van de VRT. Kees Middelhoff was een wereldomroeper, die zoals velen onder u zich zullen herinneren, tussen 1953 en 1999 Nederland bij ons binnenbracht. Toen hij afscheid nam, verdween ook Nederland uit ons blikveld... Uit zijn biografie heb ik ook onthouden dat hij vlak na de oorlog bij een omroeporganisatie werkte die luisterde naar de naam “Radio Herrijzend Nederland”.

Ikzelf ben geen wereldomroeper, maar altijd een “wereldbeeldenaar” geweest. Dat was bij een zender van de VRT die zich vooralsnog niet “Radio Herrijzend Vlaanderen” mocht noemen, maar eerst Radio 3 en vanaf 2000 Klara. Bij het ontstaan van Klara moest mijn programma in het kader van de personalisering absoluut “Rondas” gaan heten, ofschoon ik liever de oude benaming “Wereldbeeld” had omdat dit concept de inhoud beter dekte. Daarmee probeerde

ik in te gaan op een stelling van de Gentse filosoof Leo Apostel, die betoogde dat we bewust aan onze wereldbeelden moesten werken, dat we ze moesten toetsen en corrigeren, en al doende zelfs nieuwe ontwerpen. In 2006 zou ik dan een boek met verzamelde interviews ook *Rondas' Wereldbeeldenboek* noemen. Onder beide benamingen is dit dan het langstlopende programma van de openbare omroep geworden (al bij al zo'n dertig jaar) en ook daar ben ik bijzonder trots op.

Ik ben er dus heel blij mee dat ik als *radioman* een prijs van de Stichting Vlaanderen-Europa krijg. Europa was namelijk mijn terrein. Ik heb culturele, politieke en sociale onderwerpen aangebracht uit Groot-Brittannië: Engeland, Ierland en Schotland; uit Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland; uit Frankrijk, Italië, Spanje, Catalonië en Griekenland; uit Zweden, Finland, de Baltische landen, Tsjechië, Hongarije en Rusland. Welbewust, en al reizende, bracht ik de *extra muros intra muros*. Ik deed dat in het Nederlands, het Engels, het Duits en het Frans, omdat ik de mensen het liefst in hun eigen taal aan het woord wou laten. Ik heb meer Frans op de VRT gebracht dan alle RTBF programmatoren samen ooit Nederlands hebben gebracht op alle Franstalige zenders samen. Het open Vlaanderen, dat ik nog nooit heb weten lijden aan een “repli sur soi-même”, had niet liever. Van luistercijfers heb ik nooit te klagen gehad. Ik kon het trouwens al evenmin laten om nog met andere Europese talen die ik niet kon spreken maar bijvoorbeeld wel kon zingen, radiofonische he spelletjes te spelen in het Gaelic, Fins, Turks, Italiaans, Grieks, Spaans, Catalaans, en Afrikaans.

Via deze internationale benadering (die mijn tweede natuur was geworden) kon ik vanuit Europa gemakkelijk zien dat Vlaamse verzuchtingen naar soevereiniteit in feite normale Europese verzuchtingen zijn. In de geschiedenissen van Ierland, Finland, Tsjechië, Catalonië, maar ook in die van Italië, Hongarije, of Griekenland zag je het legitieme verzet tegen imperialisten

en usurpatoren. Overal zag je de gelijkenissen binnen de verschillen, en de verschillen binnen de gelijkenissen met Vlaanderen. Juist vanuit mijn internationalisme ben ik flamingant geworden. Het was dan ook niet meer dan normaal dat ik dan uitvoerig Vlaamse themata, wat zeg ik, themata van de Vlaamse Beweging ben gaan behandelen als serieuze binnenstaatse problemen van internationaal belang. Ik deed dat ook als een soort rechtstellende actie binnen een VRT die geneigd was om met dit soort problematiek vooral de spot te willen drijven of, als het niet anders ging, het bestaan ervan staalhard te ontkennen. De luisteraars wisten soms niet wat ze hoorden. Ik ben zelden zo door luisteraars aangespoord en aangemoedigd als tijdens die golven toen ik week na week inging op verschillende aspecten van de Vlaamse Beweging. Dat ik moest voortdoen. Dat ik me niet mocht laten doen. Hoe het mogelijk was dat dit mocht, op de VRT. En wanneer ze me zouden muilkorven.

Ik veronderstel, geachte voorzitter van de jury, dat het hierom is dat u me die prijs gunt. U wil een klein beetje een vervolg geven aan die uitzendingen. U wil van deze uitreiking een klein beetje een heruitzending maken, met een begintune en een eindtune, met de Goldbergvariaties tussendoor en met op het einde een chaconne van Bach in een bewerking van Busoni. Ik weet het, uw zondag is een tikkeltje verweesd geworden (en de mijne soms ook). Met deze prijs wil U uw spijt uitdrukken dat dit er nu niet meer is. Ik neem deze gelegenheid ook te baat om hulde te brengen aan de paar mensen op de radio die nog aan zinvolle overdracht en problematisering willen doen. Er zijn er nog enkele op Radio 1 en op Klara. Maar ik breng hier uitdrukkelijk geen hulde aan de VRT-managers die de organisatie zo aansturen dat het inderdaad nog slechts om enkelingen gaat in een zee van enerzijds mediageweld en anderzijds media-onnozelheid. Vooral hoop ik op een VRT die er wil mee ophouden in zijn diepste binnenste een BRT te zijn.

Beste vrienden,

Vorig jaar heb ik in de Warande te Brussel eveneens een 11-julirede uitgesproken. Ik heb die rede uitgeschreven en uitgebreid en als een politiek pamflet door de VVB laten verspreiden. Ik kondigde toen aan dat het om een homeopathische rede ging, ten behoeve van suïcidale politici die aan rotte compromisvorming deden, maar, voegde ik er aan toe, de homeopathische uitwerking ervan zou na een jaar uitgewerkt zijn. Hier staan we nu, een jaar later. Staan we even ver? Is er helemaal niets gebeurd?

Er zijn toch enkele kleine veranderingen opgetreden. Vooral dan bij de Noord-Belgen – mijn terminologie voor een klasse van Vlamingen met een blinde vlek voor de noodzaak van institutionele hervormingen in deze staat.

Hoe komt het bijvoorbeeld dat er van de kant van het commentariaat nu ineens niet meer over compromissen wordt gezanikt of gepreekt? Ofwel meenden ze het eerst niet, ofwel hadden ze toen de boodschap van het Belgische establishment nog niet goed begrepen. Ondertussen hebben ze het goed verstaan. Het parool van de Franstalige en de Belgicistische politici luidt namelijk: helemaal geen compromis met soevereiniteitsgedachte bij de Vlamingen. En ineens zit de verontwaardiging over die compromisloze Vlamingen weer in de kast. De Noord-Belgen hebben het nu begrepen. De Franstaligen willen geen institutionele compromissen, ze willen slechts wat ze evenwichten noemen, *des équilibres*. Dus doen de Noord-Belgen er nu het zwijgen toe.

Hoe komt het bijvoorbeeld dat de betogers van Shame en NION nu zwijgen, zij die in januari nog zo dringend vonden dat het allemaal veel te lang duurde? Ofwel meenden ze het niet, ofwel hadden ze toen de boodschap van het Belgische establishment nog niet goed begrepen. Ondertussen hebben ze het

goed verstaan, want het parool van de Franstalige politici luidt: het kan niet lang genoeg duren. Kijk maar naar de eindeloze tergiversaties en procrastinaties van de huidige formateur. En ineens zit de verontwaardiging van Shame en NION over de lange duur van de onderhandelingen weer in de kast. De tricolores zijn opgeborgen. De Noord-Belgen hebben ook dit nu begrepen: de Franstaligen hebben alle tijd. Il faut donner du temps au temps. Dus zwijgen de Noord-Belgen nu.

Maar ook bij de Franstaligen is er iets veranderd. Deze verandering heeft te maken met de steeds korter wordende tijd dat ze spijt krijgen van hun vorige afwijzingen. Ik verklaar me nader.

Het is nu al een hele poos dat gezaghebbende Franstaligen terugblikken naar de onderhandelingen van 2007, waar ze Yves Leterme niet alleen hebben besmeurd, maar onderuit hebben gehaald op een manier die zelfs in de Belgische politiek niet meer gewoon was. Gisteren zei zelfs Happart dat ze toen overdreven hadden. Hadden ze toen maar met een redelijk compromis ingestemd, dan stonden ze nu niet voor een nog veel radicalere Vlaamse politiek. Dan waren ze er beter van afgekomen. Ze zien in dat ze door eeuwig “non non non” te zeggen de Vlaamse publieke opinie geradicaliseerd hebben. Daarvan hebben ze nu spijt, in een terugblik naar vier jaar geleden.

Maar deze terugblik wordt stilaan korter. Nu zijn er onder de Franstaligen die terugblikken naar juli 2010, die dus de afstand van de spijt verkleind hebben van vier tot één jaar. Ze blikken terug naar Vollezele en het zogenaamde herenakkoord tussen Di Rupo en De Wever. Daar is het misgegaan. Waren er toen geen misverstanden geweest, dan hadden we de financieringswet niet hoeven te herzien. En dan hadden ze de NVA misschien onmiddellijk in het bad kunnen trekken. Ze komen al wat dichterbij.

Er zijn er ondertussen die de afstand van de spijt hebben ingekort tot acht maand. In oktober 2010, tijdens de armzalige tien dagen die De Wever van hun soeverein had gekregen: daar lag de knoop, deze tien dagen zijn door De Wever misbruikt doordat hij teveel ineens wou. Goed, in dit geval leggen ze de schuld nog niet helemaal bij zichzelf, maar we moeten toegeven dat hun historisch bewustzijn toch al tot vorig jaar reikt. De tussentijd tussen daad en spijt wordt korter en korter.

Franstaligen: overbrug ook deze tijd. Laat de politieke inschatting naadloos aansluiten bij het politieke handelen. Realiseer nu samen met Vlaanderen de afwikkeling van het ondemocratische België. Leg uw defensieve reflex af. Hou rekening met een realiteit die voor allen in Europa geldt. Zeg vaarwel aan uw oude slechte gewoontes van dominantie in een staat die, volgens een van uw hoogst geplebisciteerde politici, alleen aan u zou toebehoren. “*La Belgique nous appartient*” heeft Di Rupo in een helemaal niet onbewaakt moment gezegd. Leer zien dat dit niet klopt. Leer zien dat het om een enorm misverstand in uw politiek onderbewustzijn gaat. Het is precies omdat u denkt en handelt alsof “*la Belgique vous appartient*”, dat we deze staat zullen moeten afwickelen, dat we hem zullen moeten devolueren.

Devolutie betekent noch min noch meer dan het doordenken van de federalistische en confederalistische aanzetten die in deze staat al bestaan. Devolutie is de enige juiste consequentie na het schijnfederalisme dat we hebben gekend, en waarvan de grendelgrondwet al bij voorbaat de ondergang aankondigde. De grendelgrondwet was juist de emanatie van het historische misverstand dat de staat België jullie zou toebehoren. De Vlamingen hebben laten begaan, vanuit een misplaatste consideratie voor het bestaan van deze staat. Men suggereert soms dat de grendelgrondwet – waardoor de Vlamingen al

in 1970 hun meerderheid hebben afgestaan – bij deze zelfde Vlamingen juist de zucht naar meer autonomie heeft aangescherpt. Dat moest ook wel, want autonomie is het enige ernstige alternatief voor deze ondemocratische, onparlementaire houdgreep die de grendelgrondwet betekent.

Maar er is de afgelopen jaren nog iets bijgekomen. Precies de grendelgrondwet is de oorzaak geworden, en moest wel de oorzaak worden, van een politieke impasse die uniek is in Europa en waarschijnlijk in de wereld. Het gebrek aan alertheid en standvastigheid van de Vlamingen in 1970 – vlak na de overwinning van Leuven-Vlaams – wordt nu door de hele Belgische bevolking betaald in de vorm van deze schandaleuze impasse. Een impasse die nog altijd het gevolg is van dit diepe misverstand bij de Franstaligen, die menen meer privileges te mogen genieten, meer macht te mogen uitoefenen, meer subsidies te mogen krijgen, beter bediend te worden, meer bescherming te krijgen, dan hen in een rechtvaardig bestel toekomt. Tweeledigheid met pariteiten en grendels als het hen uitkomt, driedeligheid met gewesten als het hen uitkomt, vierledigheid als het hen uitkomt, afschaffing van Vlaamse Gemeenschap in Brussel als het hen uitkomt, instelling van een nieuwe Franstalige gemeenschap onder de vorm van Wallobrux als het hen uitkomt.

Vlaamse politici: help de Franstaligen dit desastreuze spel te stoppen. De staat behoort hen niet toe. Leer hen dat, hardleers als ze zijn. Geef ze niet toe, voor hun eigen bestwil niet. Niet inzake BHV, niet inzake de financieringswet, niet inzake de overdracht van bevoegdheden. En vooral: neem hen de kans af om alles te blokkeren. Ontneem hen de kans rechter en partij te zijn. Maak korte metten met de grendels. Het zijn immers de grendels die maken dat wij het hen schoon moeten vragen, en dat zij het ons genadig kunnen toestaan of bedroefd moeten weigeren. Gun ze nog dat éne respijt: tot hun spijt tegelijk optreedt met hun tegenwoordige tijd.

Vandaar dat ik zal eindigen als een radioman, die altijd in afleveringen en in reeksen denkt. Volgende week zondag mag ik spreken op de 11 juli viering in Brugge. Daar zal ik dieper ingaan op de grendels, de alarmbellen, de bevoegdheidsconflicten, de huidige en de volgende die in het vet liggen volgens de eerste nota van Di Rupo, en wie weet, ook volgens zijn tweede nota die misschien begin volgende week zou kunnen verschijnen.

Ik dank u voor deze orde van de Vlaamse Leeuw, aflevering 2011.

Jean-Pierre Rondas